

Els soldadets de plom. De la joguina al col·leccionisme

Altres lectures,
altres mirades

MFM S-13828

La dissortada i rocambolesca vida d'un soldadet de plom és l'argument d'un dels contes més famosos de Hans Christian Andersen (1805-1875). Mancat d'una cama i, per tant, menys dotat que la resta de membres del batalló, esdevingué el preferit d'un nen que el convertí en el soldat més valent de tots. L'escriptor danès el féu protagonista d'una bella història d'amor amb una ballarina amb qui compartia, junt amb altres joguines, la cambra de jocs familiar. Fou escrit el 1838, quan els jovials i virolats soldadets de plom eren una de les joguines més cobejades pels infants del moment.

Mameluc a cavall, considerada millor peça de la producció del taller Ortelli, de 105 mm. (MFM S-13828)

Al segle XIX i ben entrat el XX, proliferaren arreu d'Europa els tallers d'elaboració d'aquests petits exèrcits, i l'èxit d'alguns en permeté l'exportació a d'altres països o bé foren objecte de còpia. Coneguts amb el nom de soldadets de plom, el veritable material és un aliatge habitualment de plom, d'estany i antimoni. Reprodueixen amb més o menys versemblança els diferents cossos i batallons dels exèrcits europeus i colonials, de dimensions variades, els més usuals de 20 a 90 mm.

A Barcelona l'origen de la producció de figures de plom s'esdevé cap al 1828 amb l'arribada de Carlo Ortelli. Aquest artesà d'origen italià creà més d'un miler de figures planes; els motlles es conserven al Museu d'Arts, Indústries i Tradicions Populares. S'inicià amb els diferents cossos de l'exèrcit espanyol del 1830, posteriorment creà una sèrie corresponent a la Guerra d'Àfrica (1859-1860), i són destacables les figures soltes d'un mame-luc i de Napoleó, tots dos a cavall. Cap al 1880 s'inicia la producció de Leonart,

també figures planes, poc pintades, i a qui, a banda de soldats, se li reconeix l'execució d'una completíssima Processó de Corpus, amb més de vuit-centes figures.

Al començament del segle XX, Antoni Pascual i Baldomer Casanellas inicien la producció de figures corpòries de 45 mm. Empraven majoritàriament plom per als soldats, la qual cosa els permetia una certa mobilitat, i reservaven l'aliatge tradicional per als cavalls. Pascual traspassà el negoci a Millet i quan aquest plegà, part dels motlles passaren a Casanellas i la resta a Eulogio González, que s'establí pel seu compte. A la mort de Casanellas, cap al 1925, la seva producció la continuaren els seus nebots, els germans Capell. Altres cases barcelonines foren Jiménez, TEO (Teodoro Rodríguez), que inicià la seva producció el 1928, un fabricant que signava les seves peces amb una "V", i els germans Pech.

Arreu, la producció de soldadets de plom rebé un cop letal amb l'aparició de les peces de plàstic a partir dels anys cinquanta del segle XX. Ja feia temps que el soldadet havia perdut el paper estel·lar que havia tingut al XIX, arran de l'aparició d'un ampli ventall de noves joguines que venien a competir en el món dels infants. L'èxit del plàstic truncava la història dels soldadets de plom quan començaven a mostrar interès per aquests petits objectes els col·leccionistes de joguines i els aficionats a la *militària*, que d'alguna manera preservaven l'estimació cap a aquestes figures que manifestava el nen creat per Andersen.

El museu conserva un bon nombre d'aquests soldadets produïts a Barcelona, als quals cal sumar els d'alguns tallers de Madrid o exemplars de les més reconegudes cases europees, com els Britains anglesos o els Heinrichsen alemanys.